

Jussi Mähönen

Lääkintämiesten jatkokoulutuksen opetussuunnitelma Haminan varuskunnan terveysasemalla

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoidaja YAMK

Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Jussi Mähönen Lääkintämiesten jatkokoulutuksen opetussuunnitelma Haminan varuskunnan terveysasemalla 25 sivua + 2 liitettä 8.11.2012
Tutkinto	Sairaanhoitaja YAMK
Koulutusohjelma	Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja(t)	TtT Kuokkanen Liisa
<p>Opinnäytetyön tekeminen kehittämistehtävänä omalle työpaikalle lähti käytännön työssä esiin nousseesta tarpeesta. Omassa työssäni olin huomannut tarpeen yhtenäistää ja tehdä helposti saatava koulutusmateriaali lääkintämiesten jatkokoulutusta varten. Itse opinnäytetyö eteni projektiluontoisesti, prosessin kestäessä kaikkiaan noin vuoden verran. Vuoden aikana koordinoin materiaalin päivittämistä, tuottamista ja jäsentelyä muotoon, jossa se palvelisi parhaiten kouluttajia, joille opetussisällöt eivät ennestään ole tuttuja. Opinnäytetyön kirjallinen osuus liitetään osaksi opetussisältöjä, toimimaan perehdytysmateriaalina aiheeseen.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda Haminan varuskunnan terveysasemalle toimiva jatkokoulutusohjelma. Koulutusohjelman on tarkoitus toimia pohjana lääkintämiesten kuuden kuukauden jatkokoulutukselle. Jatkokoulutus rakentuu lääkintämiesten suorittaman lääkintämieskurssin jatkoksi. Osin koulutus on kertaavia opintoja lääkintämiesten perustaidoista ja toisaalta osa koulutuksesta on syventävää, ns. erikoiskoulutusta.</p> <p>Työn tarkoitus on mahdollistaa tasalaatuisen ja ennen kaikkea laadukkaan koulutuksen jatkumo. Toimiessaan nyt tuotettu materiaali vähentää koulutuksen haavoittuvuutta, esimerkiksi henkilöstön vaihdoksissa tai sairastapauksissa. Kehittämistehtävää varten sähköiseen muotoon siirretty materiaali on helposti saatavilla ja tiedon päivittäminen vaivattomampaa.</p>	
Avainsanat	

Author(s) Title	Jussi Mähönen Study program of combat medics in Hamina garrison medical centre
Number of Pages Date	25 pages + 2 appendices 8 Nov 2012
Degree	Master of health care
Degree Programme	Degree Programme in Development and Management of Health and Social Care
Specialisation option	
Instructor(s)	Kuokkanen Liisa(PhD, RN)
<p>I got the idea for making my final project as a development work to the Hamina garrison medical center from my job. In my daily work, I had noticed that there was a need for an easy –to- get-at hands syllabus that consists of training material for further education of the combat medics. Making the syllabus advanced like a project work for about a year. During that year, I coordinated the updating and producing of the teaching material as well as the structure to the final form in which it would best serve the teachers to whom the contents of the syllabus was not familiar in advance.</p> <p>The purpose of my final project was to create a functional syllabus. Syllabus is meant to be the heart of the further education given to the combat medics in the Hamina garrison medical center. This education is built on the basic training that the medics have when they graduate from the combat medic course.</p> <p>Part of the education contains training the basic combat medic skills and the other part contains specification studies</p> <p>The main purpose of this final project was to maintain and to enable high standard education given to the combat medics doing their military service in the Hamina garrison. Also, when implemented, it reduces the vulnerability of the system when the staff change or fall ill. After this work, all the teaching material is in an electric form and it is easy to access and easy to update from now on.</p>	
Keywords	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työn tavoitteet ja hyödynsaajat	2
3	Projektin vaiheet ja sen eteneminen	3
4	Jatkuva kehittäminen	5
5	Puolustusvoimien varusmieskoulutus	6
	5.1 Varusmieskoulutus ja sen kulku	7
	5.2 Lääkintämiehet ja lääkintäaliupseerit	9
	5.3 Lääkintämiehen/lääkintäaliupseerin osattavia asioita	10
	5.4 Vaatimukset koulutukselle	12
	5.5 Perusteita oppimisesta	13
	5.6 Koulutustilanteen jaottelu	14
	5.7 Stressi	15
6	Oppimisen teoriaa ja opetussuunnitelma	16
	6.1 Konstruktivismi	16
	6.2 Realistinen lähestymistapa	17
	6.3 Kouluttajan ja oppijan roolit	18
	6.4 Koulutussuunnitelma	19
	6.5 Oppitunnin opetussuunnitelma	21
	6.6 Esimerkki oppitunnin opetusmateriaalista	22
7	Pohdinta	23
	Lähteet	24
	Liitteet	
	Liite 1 Palaute opetusmateriaalista	
	Liite 2 Lääkintämiesten jatkokoulutuksen koulutusmoduulit	

1. Johdanto

Haminan varuskunnan terveysasema vastaa kaksi kertaa vuodessa lääkintämiesten kuuden kuukauden jatkokoulutuksesta. Koulutus ja sen sisältö on vuosia hakenut muotoaan löytämättä täysin yhdenmukaista rakennetta. Tälle on osin syynä vaihtuva koulutettavien määrä, kouluttamisveloitteet ja muuttuva taistelutapa. Tarvetta on luoda opetussuunnitelma ja koulutusmoduuleita jatkokoulutukselle. Koulutuksen jäsentymisen selkeyttää työntekijän toimintaa, mahdollistaa sijaisten sujuvamman käytön koulutuksessa ja ennen kaikkea takaa tasaisen laadun lääkintämiesten koulutukseen saapumisesta toiseen. Koulutettavien määrä ja kouluttamisveloitteet ovat pysyneet samana vuosia, joten on perusteltua kehittää koulutusta ja luoda yhdenmukaiset koulutus-sällöt.

Huollon varusmieskoulutukseen liittyvässä asiakirjassa lääkintämiesten koulutuksen tavoitteet on kiteytetty seuraavanlaisesti: Lääkintämiesten koulutuksen päämääränä on, että koulutettava voidaan varusmiespalveluksen jälkeen sijoittaa poikkeusolojen joukkoihin lääkintämiehen tehtävään (hg760). Varusmieskoulutuksen perustana on puolustusvoimien sodan ajan joukkojen edellyttämä henkilöstö- ja osaamistarve. Koulutusjärjestelmä rakentuu siten, että pääosa varusmiehistä sijoitetaan reserviin siirrettäessä valmiina kokonaisuuksina sodanajan joukkoihin (hg325). Virallisten tavoitteiden lisäksi lääkintämiesten koulutukseen on mahdollista lisätä opetustavoitteita palvelemaan varuskunnallisia erityispiirteitä.

Hanke ja sen tuotos palvelee lähinnä paikallista tarvetta, koska se on konkreettinen työkalu päivittäiseen koulutukseen. Hyötynäkökulma on kuitenkin laajempi, sillä työ mahdollistaa laadukkaan koulutuksen, jota antamalla tuotamme osaavia ja sijoituskelpoisia lääkintämiehiä reservin tarpeisiin. Itse työ oli reilun vuoden mittainen projekti, jossa tuotettiin ja muokattiin opetusmateriaalia helposti saatavaan ja ajantasaiseen muotoon.

2. Työn tavoitteet ja hyödynsaajat

2.1 Tavoitteet kehittämistyölle

Kehittämistyön tavoite oli tuottaa opetuskokonaisuuksia sisältöineen helpottamaan päivittäistä koulutustyötä, ajatellen sekä vakituista että vierailevaa henkilökuntaa. Materiaalin on tarkoitus olla sellaisessa muodossa, että se on mahdollista helposti tulevaisuudessa päivittää sisällöltään vastaamaan ajantasaista tietoa. Opetusmateriaalista koostetaan opetuskokonaisuus. Oppituntien opetusmateriaalit tulevat olemaan sähköisessä muodossa. Näin myös sijaistavat työntekijät pystyvät ongelmitta pitämään koulutusta suunnitellun sisällön mukaan. Koulutus ja sen tavoitteet elävät jatkuvasti. Parhaillaan maavoimat lanseeraavat uutta taistelutapaa, joka tuo muutoksia myös lääkintäkoulutukseen. Juuri tällaisissa muutoksissa koulutusmateriaalin ajantasaistaminen ja muokkaaminen helpottuu opinnäytetyön jälkeen.

Kehitystyön konkreettinen tuotos on opetussuunnitelma jatkokoulutukselle. Opetussuunnitelman alla on koulutusmoduuleita aihealueittain ja edelleen niiden sisällä oppituntien ja harjoitusten suunnitelmat ja materiaalit. Varsinainen opetusmateriaali on lähes kokonaisuudessaan sähköisessä muodossa. Tarvittavat tulosteet ovat vain muuttaman klikkauksen päässä.

2.2 Työn hyödynsaajat

Kohderyhmät ja hyödynsaajat voidaan jakaa kahteen ryhmään:

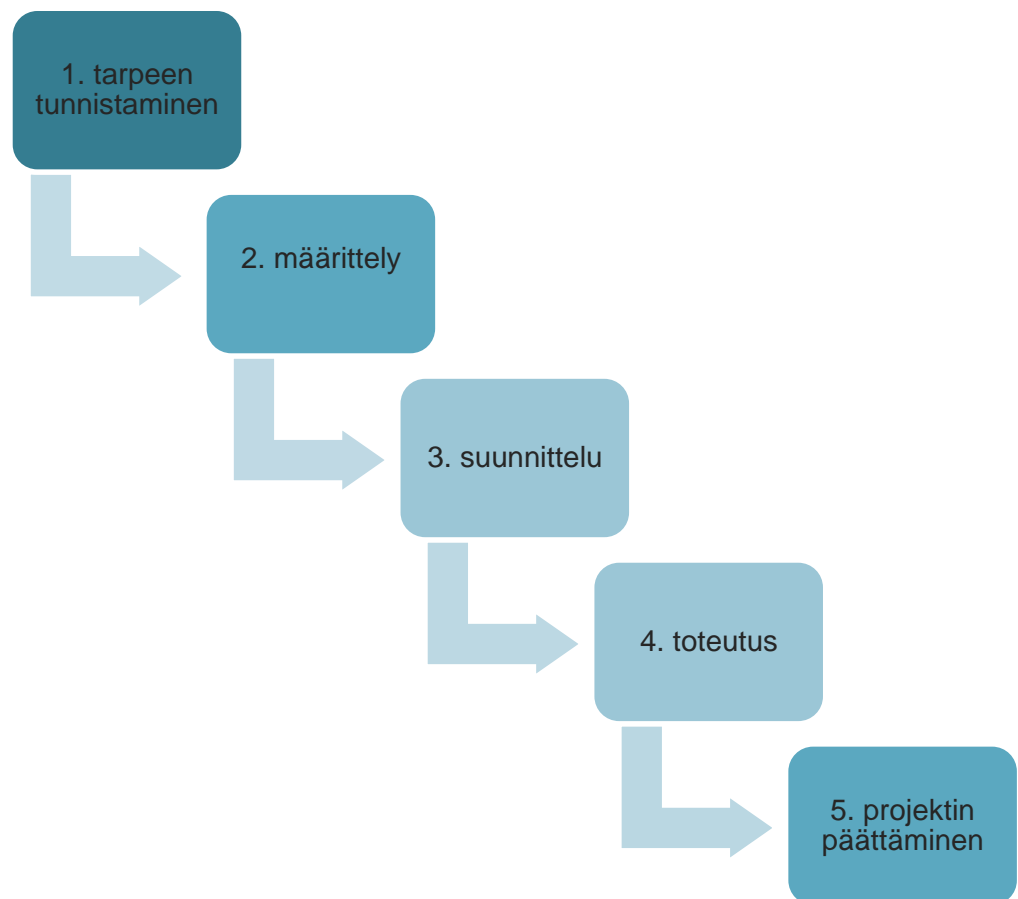
a) Työntekijät: Kehittämistyö tuottaa selkeitä koulutuskokonaisuuksia. Oppituntien ja harjoitusten koulutussuunnitelmia, jolloin vieraampikin työntekijä voi tulla johtamaan koulutusta, se laadun pysyessä samalla tasolla. Sijaisten käyttäminen helpottuu.

b) Koulutettavat lääkintämiehet: opetussuunnitelma takaa saapumiserästä riippumatta laadultaan ja sisällöltään tasaisen koulutuksen, jolloin varmistutaan koulutettavien kykenevän suoriutumaan sodan ajan tehtävästään, sekä saavan runsaasti siviilissä arvokkaita ja arvostettuja kansalaistaitoja. Kun annettu koulutus saadaan tasalaatuiseksi, on

lopputuotos, eli ammattitaitoinen lääkintämies reserviin sijoitettavissa reservin vastaavaan tehtävään.

3. Projektin vaiheet ja sen eteneminen

Projekti voidaan jakaa eri vaiheisiin. Yksi tapa määritellä projektin vaiheet on jakaa projektin eteneminen selkeästi perättäisiin toimintoihin (Kettunen 2003: 47). Alla kuviossa 1 on esitelty mukailien jonokaaviomalli yhdenlaisesta projektin etenemistavasta. Todellisuudessa vaiheet eivät ole selkeästi toisistaan erillisiä kokonaisuuksia, vaan päällekkäisyyksiä esiintyy.

Kuvio 1 Projektin vaiheet

(Kettunen 2003: 47)

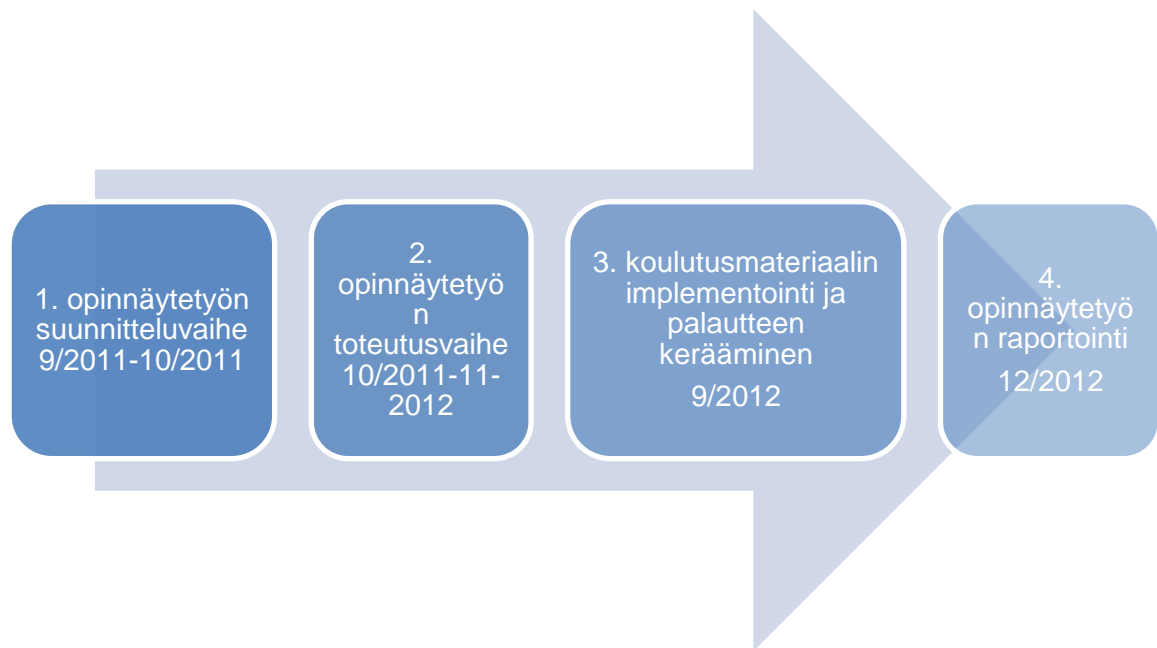
Projektiin lähtiessä on tarpeen oltava selvä. Miksi projektiin ryhdytään ja mitä tuloksia sillä haetaan ja mihin tarpeeseen on vastattava. Jos esityössä, tarpeen määrittelyssä tai jopa tilanteessa jossa projektille ei ole aitoa tarvetta on projekti tuleva epäonnistumaan. (Kettunen 2003: 46-47.) Tarve ja lähtöajatus voi olla sisäsyntyinen, eli lähteä työryhmän tarpeista. Opinnäytetyön tekemiselle lääkintämiesten koulutukseen liittyen oli selvä tarve. Koulutuksen laatu ja osaaminen ovat normaali-tilanteessa erittäin hyvällä mallilla, mutta koulutusosaaminen ja koulutuksen sisältöjen hallinta on liian haavoittuvainen esimerkiksi sairastumisia tai työntekijöiden vaihtuvuutta ajatellen.

Suunnitteluvaiheessa opinnäytetyölle saatiin ajallinen raami. Juuri suunnitelmallisuus onkin yksi projektityön etu, kriteeri ja perusajatus. Suunnittelu ja sen huolellinen tekeminen on yksi peruskivi projektin onnistumiselle, tai päinvastaisesti ensimmäinen asia jota tarkastella projektin epäonnistuessa (Löow 2002: 62-63.). Aikamäärään työn toteutumiselle antoivat tietenkin itse opintojen kesto, mutta myös varusmiesten saapumiserät. Koulutus tuli saada käyntiin ajoissa, jolloin itse koulutussuunnitelman mukaista materiaalia päästäisiin testaamaan ajoissa. Tämä puolestaan mahdollisti palautteen saamisen kollegoilta. Varsinainen toteutusvaihe eteni tasaisesti noin vuoden verran, kun opinnäytetyön suunnitteluvaihe oli saatu läpi. Ajatustyön tasolla olin kuitenkin työstänyt lääkintämiesten koulutukseen liittyviä asioita jo ennen koulutukseen hakua. Opinnäytetyön tekeminen olikin itse asiassa ajatusten ja materiaalien työstämistä, jäsentelyä ja auki kirjoittamista. Teoriapohjaa varten tutustuin erilaisiin kasvatusta, sotilaskoulutusta, opettamista ja oppimisteorioita koskeviin teoksiin.

Tarkasta suunnittelusta huolimatta on varmasti seikkoja joita ei ole ennalta osattu ottaa huomioon. Toteutusvaiheessa korostuukin ajan tasalla pysyminen ja nopea reagointi jos projektin suunta alkaa horjua tavoitteesta. (Löow 2002: 87-88; Kettunen 2003: 141-142.) Edelliseen viitaten, suurimmaksi ongelmaksi muodostuikin tiukahko aikataulu, johon en osannut ennakkoon riittävästi varautua. Puolitoista vuotta aikaa opintojen suorittamiselle toi tilanteen, jossa opinnäytetyön, muiden koulutehtävien, virkatehtävien ja siviilielämän yhteensovittaminen oli haastavaa. Kuitenkin ajurina ja aikataulussa pysymisen varmistajina toimivat juuri edellä maini-

tut haasteet. Uusi lääkintämieserä, jonka tiesin astuvan palvelukseen, asetti koulutusmateriaalin valmistumiselle takarajan, johon oli päästävä.

Työ eteni aikataulullisesti kuvion 2 mukaan. Jos aikaa olisi ollut enemmän, olisi se todennäköisesti täyttynyt omilla virkatöillä. Eli ainoa tapa saada vapaampi aikataulu olisi ollut ottaa opintovapaata.

Kuvio 2 Työn aikataulu

4. Jatkuva kehittäminen

Opinnäytetyö oli projekti, jossa Haminan varuskunnan terveysasemalla palveleville lääkintämiehille tehtiin jatkokoulutuksen opetussuunnitelma. Vaikkakin opinnäytetyö sinällään projektina tuli päätökseen, ei opetussuunnitelma saavuttanut viimeistä muotoaan. Ajatus oli luoda laadukas ja sisällöltään ajan tasalla oleva kokonaisuus. Mikäli jatkossakin haluamme antaa laadukasta koulutusta ei saa jäädä paikalleen. Yksi tapa lähestyä tuota jatkuvaa kehittämistä on Demingin laatuympyrä/PDCA kehityssykli. Laatuympyrä on suunnittelun, tekemisen, tarkistamisen ja tarvittavien korjausten tekemistä. (wikipedia 2012, verkkodokumentti) Avattuna lääkintämiesten kouluttamiseen PDCA sykli voisi olla esimerkiksi seuraavanlainen. Aloitetaan suunnittelemalla taisteluensiapukurssi

(Plan). Toteutetaan em. kurssi lääkintämiehille (Do). Testataan kurssin jälkeen taisteluensiaputaitoja (Check) ja havaittuja puutteita tietotaidossa painotetaan seuraavalla kurssilla (Act).

Käytännön tarkistuspisteitä, tuloksia, joiden pohjalta voi olla perusteltua muuttaa koulutuksen suuntaa tai sisällön painotuksia on muutamia: tarkistuspisteitä ovat muunmuassa käskettyjen painotusten muuttuminen, lääkintämiespalautteet useammalta saapumiseralta tai lääkintämiesten tulokset ryhmätaitokilpailussa. Keskeisenä ajatuksena on kuitenkin ajantasaisen tiedon ja opetusmenetelmien käyttäminen. Muutoksia tiedetään olevan jo tulossa. Uusi jalkaväen taistelutapa pakottaa muuttamaan myös koulutusta sisällöllisesti. Kun muutokset on otettu käyttöön käytännön koulutukseen, on hyvä asettaa mallin mukaiset tarkistus pisteet ja tehdä tarvittavat korjaukset.

5. Puolustusvoimien varusmieskoulutus

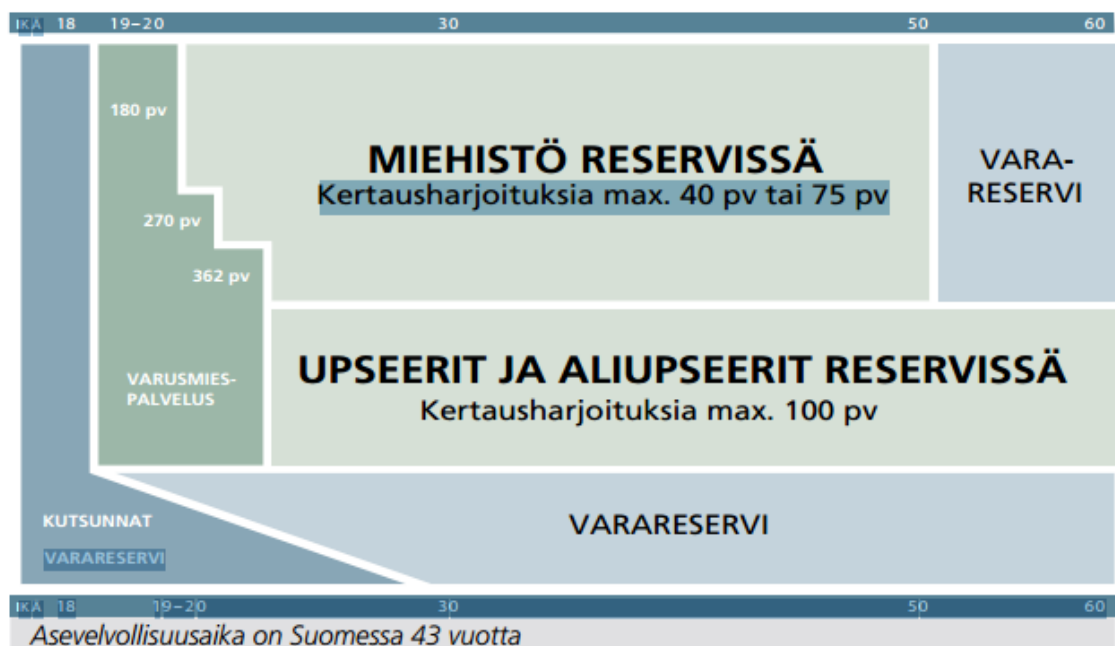
Koulutus puolustusvoimissa on osa puolustusvoimien lakisääteisiä tehtäviä. Koulutuksen tavoite on harjaannuttaa yksilön ja joukon fyysistä, psyykkistä, eettistä ja sosiaalista toimintakykyä. Koulutuksen päätavoite on varmistaa joukon tarvitsema osaaminen erilaisissa kriiseissä. (Kouluttajan opas: 12). Koulutuksen tulee olla tavoitteellista vaikuttamista koulutettavan joukon asenteisiin sekä tietotaitoon. Koulutus on rakenteeltaan ja ajalliselta kestoaltaan tarkasti etukäteen suunniteltua. Koulutuksessa korostuu koulutettavien ja kouluttajan välinen vuorovaikutus. Koulutuksella pyritään vaikuttamaan yksilöön kokonaisvaltaisesti, koska yhtenä olennaisena osana sotilaskoulutusta on kasvatus. (Kouluttajan opas: 12) Sotilaskasvatuksella tarkoitetaan yksilöön kohdistuvaa inhimillistä toiminnallista kokonaisuutta, jonka pohjalle koulutettavien osaaminen rakentuu. Sotilaskasvatus on koulutettavien henkisen kasvun, sekä kehityksen tukemista ja ohjaamista syvällisellä tasolla. (Kouluttajan opas: 13). Yksilön toimintakyvyn ajatellaan rakentuvan tietojen ja taitojen suunnitelmallisen koulutuksen, sekä asennekasvatuksen ja käyttäytymisnormien avulla. Määrätietoisen koulutuksen avulla yksilön toimintakyky saadaan tasolle, jolla yksilö kykenee toimimaan osana isompaa kokonaisuutta nostaen toiminnan tehokkuutta.

5.1 Varusmieskoulutus ja sen kulku

Varusmieskoulutus Suomessa perustuu yleiseen asevelvollisuuteen. Koulutuksen tarkoitus on tuottaa joukkoja sotilaalliseen maanpuolustukseen sodan varalle. Tämä edellyttää, että jokainen koulutettava koulutetaan kykyjensä mukaisesti sopivaan sodan ajan tehtävään. Sijoituksia suunniteltaessa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon oma halukkuus tehtävään, siviilikoulutus tai muu hankittu tieto ja mahdollinen tuleva ammatti. Kyse on kuitenkin suuresta määrästä varusmiehiä, joten kaikkien kohdalla yksilöityjä toiveita ei ole mahdollista toteuttaa.

Varusmieskoulutuksen yleisenä tavoitteena on kouluttaa taistelutahtoinen ja -kykyinen joukko, tai sen osa. Koulutuksen edetessä varusmiehen taidollinen ja fyysinen suorituskyky harjaannutetaan vastaamaan sodan ajan sijoitusta ja sen asettamia vaatimuksia. Koulutus on suunniteltu tavoitteelliseksi, haasteelliseksi, motivoivaksi ja palkitsevaksi. Koulutettavien oma-aloitteisuutta ja aktiivista asennetta tuetaan ja pyritään palkitsemaan. Koulutuksen luonnetta kuvaa asiallisuus ja vaativuus. Koulutusta ohjaa rehti ja sotilaallinen kuri. Rauhan ajan koulutuksessa korostetaan palvelusturvallisuutta. (Sotilaan käsikirja 2006: 16-18.)

Alla olevassa kaaviossa on asevelvollisuusaikea selvennettyä.

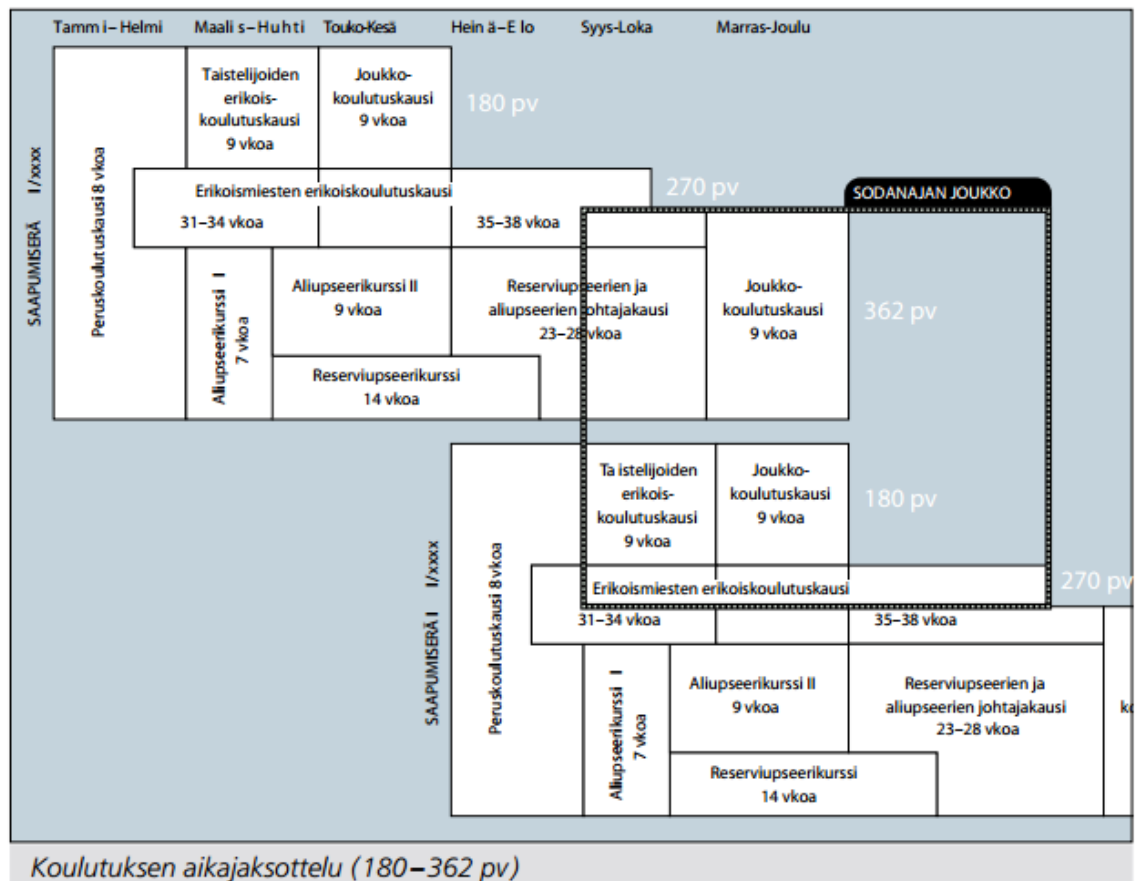

Kuvio 3 Asevelvollisuusaikea

(Varusmies 2012)

Varusmieskoulutuksen palvelusaika jaksetellaan useampaan eri jaksoon riippuen palvelusajasta ja tehtävästä. Palvelus alkaa peruskoulutuskaudella (P-kausi), jossa alokkaat oppivat taistelijan perustaidot. Peruskoulutuskaudella opitaan myös yhteistoiminnan perusteet, organisaation tapakulttuuri. Peruskoulutuskausi päättyy sotilaan perustutkintoon ja sotilasvalaan, kestäen yleensä 8 viikkoa. P- kaudella tehdään myös jatkokoulutusvalinnat. Valinnat voivat viedä varusmiehen johtajakoulutukseen, erikoiskoulutuskurssille tai taistelijaksi miehistöön. (Sotilaan käsikirja: 21.) Tässä työssä käsitellään opetusta joka suunnataan erikoiskoulutuksen saaneille lääkintämiehille.

Alla olevassa kaaviossa on palvelusajan aikajaksottelu.

Kuvio 4 Koulutuksen aikajaksottelu

(Varusmies 2012)

5.2 Lääkintämiehet ja lääkintäaliupseerit

Lääkintämieheksi koulutettavien palvelusaika on 270 vrk. Lääkintämiehet koulutetaan lääkintämieskursseilla erikoiskoulutuskauden alussa maanpuolustusalueiden/puolustushaarojen käskemissä paikoissa. Vaatimuksena on yleensä palveluskelpoisuusluokka A ja normaali paineensietokyky. Koulutukseen valittavalla ei saa olla terveydellistä estettä raskaiden taakkojen nostamiseen tai kantamiseen. Etusija on niillä, jotka ovat toimineet terveydenhuoltoalalla, palo- ja pelastustoimen tehtävissä tai muissa ensiaputehtävissä tai ovat kiinnostuneita kyseenomaisista tehtävistä. Lääkintämieskurssin pituus on neljä viikkoa. Lääkintämiehille järjestetään erikois- ja joukkokoulutuskaudella joukko-osastossa koulutusta mm. harjaannuttamalla heitä sodan ajan tehtäviinsä ampumaleireillä ja taisteluharjoituksissa. Lääkintämiesten koulutuksen päämääränä on tuottaa rauhan ja sodan ajan joukkoihin ensiavun antamiseen ja täydentämiseen kykeneviä lääkintämiehiä. (Puolustusvoimat, verkkodokumentti.)

Lääkintäaliupseerit koulutetaan Sotilaslääketieteen Keskuksen Lääkintäkoulussa yhdeksän viikkoa kestäväällä lääkintäaliupseerikurssilla (AUK II). Lääkintäaliupseereiksi koulutettavat suorittavat oman aselajinsa aliupseerikurssin I jakson. Lääkintäaliupseereiksi koulutettavat valitaan alalle halukkaista henkilöistä joukkotuotantotehtävien mukaisesti aliupseerikurssin I-jaksolla. Etusijalla ovat sairaanhoitajat, lääkintävahtimestari-sairaankuljettajat, palomiehet ja ensiapuryhmissä toimivat sekä ensiavusta kiinnostuneet ja ne, jotka ovat hakeutumassa ko. tehtäviin. Terveydelliset kelpoisuusedellytykset ovat samat kuin lääkintämiehillä. Kurssin jälkeen lääkintäaliupseereita harjaannutetaan tehtävissään oman sodan ajan joukkonsa mukana. Lääkintäaliupseerin palvelusaika on 362 vuorokautta. Aliupseerikoulutuksen päämääränä on, että koulutettavat hallitsevat koulutushaaransa mukaisen ryhmän suuruisen osaston toiminnan sekä johtamisen taistelussa (Puolustusvoimat, verkkodokumentti.)

5.3 Lääkintämiehen/ lääkintäaliupseerin osattavia tehtäviä

Lääkintäalan varusmiehelle on koulutettava alla olevan luettelon mukaisesti laaja joukko erilaisia hoitotoimenpiteitä. Muutama toimenpiteistä koulutetaan ainoastaan, mikäli lääkintämies / lääkintäaliupseeri omaa hoitoalan koulutuksen jo palvelukseen tullessaan. Koulutettaessa seuraavia toimenpiteitä tulee pitää mielessä koulutettavien olevan käytännössä maallikkoja, eikä hoitoalan ammattihenkilöitä.

Seuraavassa luettelossa lääkintämiehille koulutettavia hoitotoimenpiteitä:

- Ensihoitolääkkeiden käyttö (rajoituksin, ammattikoulutettu)
- Hapen antaminen naamarilla
- Heimlichin otteen käyttö
- Heimlichin venttiilin asettaminen ja vaihtaminen (ammattikoulutettu)
- Hengitysteiden avaaminen ilman apuvälineitä
- Hermokaasumyrkytyksen ensiapu
- Hetkurinnan (rentorinnan) tukeminen
- Intubaatio (ammattikoulutettu, taitojen mukaan)
- Intuboidun potilaan hapettaminen
- Kasvo- ja leukavammaisen käsittely, kuljetusasento ja kuljetus
- Kaulaan, niskaan ja selkään vammautuneen käsittely, kuljetusasento ja kuljetus
- Kielen esiin veto ja kiinnittäminen ensiavussa (hakaneulan ja pihdin käyttö)
- Laskimon kanylointi ja nestehoidon tekniikka (myös kylmissä oloissa)
- Luunsisäinen nesteensiirto (B.I.G. ammattikoulutettu)
- Monivammaisen potilaan ensiapu
- Murtumien ensiapu ja lastoitus
- Nieluputken käyttö
- Paineluelvytys
- Palovammapotilaan ensiapu
- Potilaan lämpimänä pito
- Potilaan siirtotekniikat
- Potilasselvitys
- Puhalluselvytys
- Rintakehän avoimen haavan peittäminen tiiviillä siteellä

- Rintaventtiin käyttö (chest seal)
- Rintakehään vammautuneen kuljetusasento ja kuljetus
- Selkään vammautuneen käsittely, kuljetusasento ja kuljetus
- Sidonta
- Sokin ensiapu
- Sokkipotilaan kuljetusasento ja kuljetus
- Ensiapu suojelulääkinnässä
- Taistelustressin tunnistaminen ja ensiapu
- Suolen tai muun sisäelimen esiinluiskahduksen ensiapu vatsan alueen vammoissa
- Suun ja nielun imeminen suun kautta
- Tajuttoman kuljetusasento ja kuljetus
- Tekohengitys apuvälineitä käyttäen
- Torakosenteesi (ammattikoulutettu)
- Tunnuksen (punainen risti) ja henkilökortin käyttö
- Vatsaan vammautuneen kuljetusasento ja kuljetus
- Verenvuodon tyrehdyttäminen ilman apuvälineitä
- Verenvuodon tyrehdyttäminen kiristysiteellä
- Verenvuodon tyrehdyttäminen painesiteellä
- Virtsakatetrin laitto (ammattikoulutettu)
- Ylähengitysteiden puhdistaminen ilman apuvälineitä

5.4 Vaatimukset koulutukselle

Varusmieskoulutuksen keskeisimmät tavoitteet löytyvät suoritusvaatimuksista ja ne määrittävät koulutukselle tavoitteet. Lisäksi puolustusvoimissa annettavaa koulutusta ohjataan pysyväisasiakirjoilla, jotka määrittävät koulutusten sisältöä ja ajankäyttöä. Sotilaskoulutuksen tavoite on tuottaa monitaitoisia, ajattelukykyisiä ja vastuullisia sotilaita. (Kouluttajan opas: 15.) Lääkintämiehen jatkokoulutuksesta lääkintämieskurssin jälkeen ei ole säädetty käskettyä yhteistä sisältöä. Tämän vuoksi on Haminan varuskunnan terveysasemalle luotu tämä jatkokoulutussuunnitelma.

Koulutukselle tulee asettaa selkeät tavoitteet. Tavoitteiden määrittely on oppimisprosessin lähtökohta. Lääkintämiesten jatkokoulutukselle on nyt asetettu tavoitteet, joihin annettavalla koulutuksella tulee pyrkiä. Tavoitteilla luodaan pohja opetukselle ja opetusmenetelmien valinnalle:

- mitä koulutettavien on osattava koulutuksen jälkeen
- minkälaisissa olosuhteissa toiminta on hallittava
- mitä aikamääreitä tms. arvioinnissa käytetään
- onko tavoitteet selkeät koulutettavalle/kouluttajalle
- onko tavoitetila saavutettavissa
- tietävätkö koulutettavat koulutuksen tavoitteet/odotukset/vaateet

Koulutuksen tavoitteet on tehtävä niin ymmärrettäviksi ja selkokielisiksi, että ne ovat jokaisen koulutettavan ymmärrettävissä. (Kouluttajan opas:16-17.) Tavoitteita asetettaessa ja koulutuksen tuloksellisuutta arvioitaessa voidaan käyttää alla olevaa mallia.

	TAVOITETASOT	
Tuntee Yksilö tai joukko tunnistaa asian ja kykenee tekemään yksinkertaisia tietoja ja taitoja vaativan suorituksen	Osaa Yksilö tai joukko kykenee tekemään kokonaissuorituksen, johon vaaditaan tietojen ja taitojen yhdistämistä	Hallitsee Yksilö tai joukko kykenee soveltamaan ja yhdistelemään opittuja tietoja ja taitoja ympäristön muuttuvien vaatimusten mukaisesti

Taulukko 1 Puolustusvoimien tavoitetaksonomia

(Kouluttajan opas: 17).

5.5 Perusteita oppimisesta

Oppimisella tarkoitetaan suhteellisen pysyviä, kokemukseen perustuvia muutoksia koulutettavan tiedoissa, taidoissa ja valmiuksissa. Opituilla asioilla on tarkoitus lisätä suorittajan valmiuksia, mukautumiskykyä ja ennakoitaitoa erilaisissa muuttuvissa tilanteissa. Oppiminen on prosessi, jossa kokemus muuttuu tiedoiksi, taidoksi ja asenteeksi. Oppimisprosessi on yksilöllinen ja siihen vaikuttavat muun muassa yksilön tausta, koulutus asenteet, vireystila ja opetusmenetelmä. Oppimistuloksiin vaikuttaa suuresti myös

oppijan oma motivaatio. Aiheen ollessa kiinnostava ja mukaansatempaava on myös todennäköisempää että oppija vastaanottaa uutta tietoa paremmin. Koulutustilanteet tulisikin mahdollisuuksien mukaan järjestää siten, että oppijalla on ymmärrys ja halu toimia tietyn päämäärän saavuttamiseksi. Harjoitusten tulee olla palkitsevia. Motivaatiota voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen motivaatioon. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan tilannetta, jossa oppija pitää itse uuden tiedon olevan jo palkitsevaa. Ulkoisella motivaatiolla tarkoitetaan taas tilannetta joissa koulutustavoitteet ovat monesti ulkopuolelta saneltuja ja suorittaja pyrkii hyvään suoritukseen esimerkiksi palkkion toivossa tai rangaistuksen pelossa. (Kouluttajan opas: 18-23.)

Kouluttaja on avainasemassa luotaessa hyvää oppimismotivaatiota.

Koulutettavien motivaatiota lisääviä tekijöitä:

- kouluttajien oma asenne koulutukseen ja esimerkkinä toimiminen. Omien käsi-en likaaminen
- avoin vuorovaikutuksellinen suhde ja koulutettavien taustojen huomioiminen
- kannustava ja rohkaiseva asenne
- opetettavan asian linkittäminen aiemmin opittuun. Ei irrallisia kokonaisuuksia, jolloin sisäinen motivaatio kasvaa

Koulutusmotivaatiota heikentäviä tekijöitä:

- kouluttajan huono motivaatio
- epärealistiset oppimistavoitteet
- huono opetusmateriaali
- liiallinen negatiivinen palaute ja ylipäätään vääränlainen lannistava palautetekniikka
- koulutettavan henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten oppimisvaikeudet

(Kouluttajan opas: 18-24.)

5.6 Koulutussisällön jaottelu

Uusia asioita opettaessa lähdetään liikkeelle perustevaiheesta jolloin varusmiehelle luodaan tulevalle toiminnalle tiedollinen pohja. Tiettyyn taitoon liittyvät tarvittavat teoriatiedot. Esimerkkinä perustevaiheessa esimerkiksi teoriaoppitunti.

Toisena vaiheena on niin sanottu harjaantumisvaihe, jossa harjoitellaan tiettyjä osataitoja. Harjaantumisvaiheessa hyödynnetään toistojen ja kertauksen tuomaa lisäarvoa. Toistokoulutus onkin yksi harjaantumisvaiheen keskeisimpiä opetusmenetelmiä. Toistokoulutusta käytettäessä on hyvä kiinnittää huomiota myös joukon motivointiin, mikä vaatii aktiivista otetta myös kouluttajalta. Kolmantena vaiheena on tavoitevaihe, jossa harjoiteltuja osasuorituksia yhdistetään kokonaisuorituksiksi. Tässä vaiheessa oppijan/ryhmän tulee kyetä refleктоimaan kriittisesti omaa toimintaansa ja korjaamaan mahdollisia virheitä. Neljäntenä vaiheena on osaamisen sovellettu vaihe. Aiemmin opittua tietotaitoa on kyettävä yhdistämään ja soveltamaan muuttuvien tilanteiden mukaisesti. Suorituskyvyn tulee olla hyvä vaikeissakin tilanteissa. (Kouluttajan opas: 26.)

Esimerkki oppimisen vaiheista:

1. Perustevaiheessa lääkintämiehille käydään läpi hätäensiavun ja taisteluensiavun perusteita, opetus sisältää teoriaopetusta.
2. Harjaantumisvaiheessa yksittäiset taistelijat opettelevat vielä toisistaan irrallisina kokonaisuuksina olevia taitoja, kuten painelu-puhalluselvytys, suoni yhteyden avaaminen, defibrillaattorin käyttö, lastoittaminen, evakuointitekniikat jne.
3. Tavoitevaiheessa yksittäisiä opittuja asioita yhdistetään kokonaisuuksiksi, kuten haa-voittunen tilanteesta pelastaminen, välittömien ensiaputoimien antaminen ja kuljetuskuntoon saattaminen. Toisena esimerkkinä voisi olla elvytystilanteen läpivieminen lääkintäryhmän voimin. Tavoitevaiheessa harjoittelut tapahtuvat vielä tutummissa tilanteissa/ tutussa toimintaympäristössä.
4. Osaamisen sovelletussa vaiheessa opittuja tietoja testataan muuttuvassa tilanteessa/ympäristössä. Harjoituksissa on aiempaan verrattuna enemmän muuttujia ja stressitekijöitä. Haastetta voidaan lisätä ulkoisilla puitteilla, kuten pimeä, kylmyys, väsymys, tai itse potilastilanteet voivat olla tässä vaiheessa monipuolisempia. Myös potilasmääriä voidaan sovelletussa vaiheessa kasvattaa.

5.7 Stressi

Harjoituksissa voi ajoittain olla tarkoituksenmukaista luoda stressitilanteita, joista voidaan saada tärkeää tietoa yksittäisten varusmiesten taidoista, sekä ryhmänä toimimisesta. Stressi voi olla fysiologista, psykologista tai sosiaalista epätasapainon tilaa. Stressi on tilanne jossa kohdattavat haasteet ylittävät käytössä olevat resurssit. Kuormitusta voi aiheuttaa mm. turhautuminen, fyysinen rasitus tai vaikkapa univaje. Stressi ei välttämättä aina ole negatiivinen asia, vaan joskus se jopa nostaa elimistön suoritus-tasoa. Positiivisia vaikutuksia stressitilalla ajatellaan olevan ainoastaan lyhytaikaisilla kuormituksilla. Pitkään jatkuessaan liiallinen psyykinen tai fyysinen kuormitus voi olla elimistölle ylitsepääsemätöntä, aiheuttaen fyysistä ja psyykkistä oireilua. (Johtamisen sosiaalipsykologia käsitteitä ja käytäntöjä sotilasyhteisössä: 47.)

Ylimääräisellä lyhytaikaisella kuormittamisella esimerkiksi univajeella voidaan arvioida varusmiehen luonteenpiirteitä, ongelmaratkaisukykyä ja tiimityöskentelykykyä paineen alaisena. Usein jo ensimmäisen huonosti nukutun yön jälkeen loogisessa ajattelukyvyssä, yllättävien tilanteiden kohtaamisessa ja ongelmanratkaisussa alkaa näkyä muutoksia. Ryhmähenki ja johtosuhteet joutuvat koetukselle. Luomalla harjoituksia, joissa marssitaan pitkiä matkoja tai uniaikaa rajataan, haetaan suorituskyvyn rajoja ja opetellaan tuntemaan ja käsittelemään omia tunteita. Fyysistä tai psyykkistä kuormitusta ei luoda varusmiehen kiusaksi, vaan ne ovat osa koulutusta.

6. Oppimisen teoriaa ja opetussuunnitelma

Opetusmenetelmissä ja metodeissa huomioidaan oppimisteorioiden nykysuuntaukset ja painotukset. Pääpaino opetuksessa on käytännönläheisessä toiminnassa, joita ovat muun muassa case harjoitukset, simulaatiostudio ja sotaharjoitukset. Formaalilla, luokassa tapahtuvalla opetuksella luodaan varusmiehelle tietoperusta, joka konkretisoidaan edellä mainituilla harjoituksilla. Opetuksessa hyödynnetään oppeja siviilimaailman koulutuksesta, unohtamatta kuitenkaan ympäristöä, jossa toimimme. Kouluttajalla on melko vapaat kädet luoda oppimiselle suotuisa ympäristö.

6.1 Konstruktivismi

Konstruktivismi perustuu käsitykselle oppijasta aktiivisena tiedon muokkaajana. Konstruktivistisen käsityksen mukaan tietoa ei voida sellaisenaan välittää oppijalle, vaan oppija muodostaa itse tietorakenteita oppimisprosessin edetessä. Oppija tekee informaatiosta oman tulkintansa ja muokkaa oman käsityksensä saadusta tiedosta aiempien kokemustensa pohjalta. Myös oppimistilanne itsessään vaikuttaa muodostuvaan konstruktion. (tievie.oulu.fi 2012.)

Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä tiedon ajatellaan rakentuvan oppijan yksilöllisten oppimisprosessien kautta. Oppimisen ajatellaan lähtevän oppijan havainnoidessa uutta tietoa valikoiden. Tähän konstruktiviseen havainnointiin vaikuttavat aiemmat tiedot ja kokemukset. Tiedon jäsentely jatkuu itse havainnoinnin jälkeen, ja oppija organisoii tiedon sekä liittyy sen omaan aiemmin opittuun tietopohjaansa. Myös oppimistilanteen fyysinen ja sosiaalinen tilanne vaikuttavat oppimiseen kokonaisuutena. Konstruktioprosessin seurauksena syntyvä tietorakenne ja sen monipuolisuus vaikuttavat tiedon käyttöön tulevissa tilanteissa. (tievie.oulu.fi 2012.)

Konstruktivismiin hermeneuttinen ulottuvuus painottaa, että oppiminen etenee aina kehässä, jossa esioppimisesta ja pienten asioiden tulkinnasta rakentuu isompi kokonaisuus. Toisaalta kokonaisuutta ymmärretään yksityiskohdista käsin. Tiedon rakentuminen lähtee siis esiymmärryksestä, johon vaikuttaa muun muassa elin- ja toimintaympäristö. Tarkempi tutustuminen aiheeseen syventää tietoa ja nostaa esille aiemman tiedon puutteet ja virheet. Tarkentuessaan tiedosta tulee kokonaiskäsitys opeteltavasta aiheesta. Palatessaan uudestaan opetettavan aiheen pariin, aiemmin muodostunut kokonaiskäsitys on uuden oppimisen esikäsitys. Ymmärrys aiheesta tarkentuu kerta kerralta. (Puolimatka 2002: 101-102.)

Esimerkkinä tiedon kehistä voisi olla ensiapukoulutuksen rakenne. Oppijalla on ensiapu 1 kurssille tullessaan jonkinlainen käsitys ensiavusta. Kurssin aikana tieto tarkentuu ja kurssin päättyessä oppijalla on kokonaiskäsitys aiheesta. Ensiapu 2 kurssille tullessaan edellisellä kurssilla muodostunut kokonaiskäsitys on esikäsityksenä, josta rakentuu uusi tarkempi kokonaiskäsitys.

6.2 Realistinen lähestymistapa

Yksi keskeisistä lähestymistavoista oppimiseen on myös realistinen lähestymistapa, josta puolestaan on edelleen kehitelty opetukseen impressiomalli, oivallusmalli, kriittinen malli, dialogiopetuksen malli ja yleissivistyksen toimintamalli. (Puolimatka 2002: 14). Realistisessa lähestymistavassa olennaista on yleissivistykseen tähtäävä kasvatus, jossa ajatellaan ihmisen tarvitsevan luotettavaa tietoa luonnosta, ihmiselämää ohjaavista lainalaisuuksista ja arvoista. Realistisessa lähestymistavassa opettajan rooli on määrätietoisesti ohjata opiskeluprosessia ja auttaa kokonaisuuksien ymmärtämisessä, käyttäen vaihtelevia opetusmetodeja. Näin opettaja ylläpitää kiinnostusta oppimiseen. (Puolimatka 2002: 20.)

Kaikkiin realismin muotoihin sisältyy seuraavat viisi perusoletusta:

1. Realismin mukaan todellisuutta koskevien kuvausten totuus riippuu siitä ovatko kuvatus asiat, esineet tai ilmiöt todella olemassa.
2. Kohdassa 1 esitettyjen asioiden olemassaolo ei riipu siitä uskovatko ihmiset niiden olemassaoloon.
3. Saadakseen oikean käsityksen todellisuudesta ihmisten täytyy päästä kosketuksiin sen kanssa. Totuus on löydettävä, eikä sitä voi mielivaltaisesti määrittellä. Ihmiset voivat erehtyä, ellei heillä ole tarvittavaa tietoa todellisuuden osa-alueesta.
4. Oppiminen on sitä, että ihminen tulee tuntemaan todellisuuden sellaisena kuin se on hänestä riippumatta.
5. Opettajan tehtävä on auttaa oppilasta pääsemään oikeaan käsitykseen todellisuudesta. Siksi oppimistilanteet on rakennettava realistisiksi. (Puolimatka 2002: 16-17.)

6.3 Kouluttajan ja oppijan roolit

Kouluttaja ei ole ulkopuolinen konsultti, vaan hän on aidosti vastuussa oman joukkonsa oppimisesta. Siihen liittyy kasvatuksen, oppimisen edistämisen, motivoinnin itseohjautuvuuden tukemisen ja palautteen antamisen taidon osa-alueet. Tuloksellisen kouluttamisen perusedellytyksenä on, että kouluttaja itse hallitsee koulutettavan teorian, varusteet ja havainnointivälineet. (Kouluttajan opas: 32.)

Toki huomioitaessa toimintaympäristö missä kouluttaja toimii, on rooleja osattava luontevasti vaihtaa. Toisissa tilanteissa on paikallaan suoraviivainen johtajan rooli, jolloin koulutustilanteet ovat suoraviivaisempia ja perustuvat komentoketjun toimintaan. Perusasioita opetellessa mielestäni oppijalle tulee antaa tilaa jäsennellä asioita, jolloin kouluttajan roolit ovat lähempänä ohjaajan tai valmentajan rooleja. Näissä rooleissa oppimista ohjataan oikeaan suuntaan ja rakentavalla palautteella annetaan oppijan itse reflektoida tekemistään.

Oppijan ajattelun aktiivisuus on erittäin tärkeää laadukkaan oppimisen kannalta. Aktiivisuus oppimisprosesseissa syntyy motivaation, haastavan oppimistehtävän ja yksilön oppimisprosessilleen asettamien tavoitteiden kautta (tieve.oulu.fi 2012). Puolustusvoimien koulutusmetodeihin on aiemmin ja miksei vielä nykypäivänäkin yhdistetty voimakkaasti koulutettavien passiivinen ja ulkoa ohjattu rooli. Nyt uusien opetusmenetelmien ja johtamiskulttuurin rantauduttua myös puolustusvoimiin on opetettavan rooli muutettava aktiivisempaa ja itseohjautuvampaan suuntaan. (Kouluttajan opas: 39.)

Kaikissa tilanteissa opetettavan yksilöllinen kohtaaminen ja oppimisessa tukeminen ei ole mahdollista. Lääkintämiesten jatkokoulutuksen osalta tilanne on siinä mielessä kiitollinen, että koulutettavien määrä on kohtuullinen ja yksilölliset erot oppimisessa on otettavissa huomioon. Jokaisen kouluttajan/opettajan olisi hyvä tutustua opettamisen teoriataustoihin ja oppia reflektoinnin kautta hyväksi kouluttajaksi. Kaiken koulutuksen taustalla on erilaisia opetussuuntauksia/oppimisteorioita, jotka viime kädessä jäsenyvät osaksi kouluttajan työtettä persoonalla sävytettynä.

6.4 Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelmaopin mukaan opetuksen tulee olla suunniteltua, joka tekee siitä tavoitteellista ja tiedostettua toimintaa. Opetussuunnitelma antaa ohjenuoran opetuksen sisällölle ja itse opetukselle. (Kari 1994: 86.)

Kirjoitettu opetussuunnitelma on tekstiä, josta on löydyttävä oppimiselle asetetut tavoitteet. Jopa sisällön luettelointi voi olla tulkittavissa oppimistavoitteiksi (Åhlberg 1992: 167).

Koulutus on jaettu opetussuunnitelmaan (Taulukko 1) ja sitä edelleen jalostamalla pilkottu koulutusmoduuleihin (liite 2). Koulutusmateriaalit ovat sähköisesti koulutusmoduuleittain, jolloin sisällöltään/koulutustavoitteeltaan samankaltaiset asiat ovat helposti saatavilla.

Taulukko 1 Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelma		
Aihe	Tunnit	Huom.
Hätäensiapu, ensihoidon perusteet - PPE+D - hengitysteiden turvaaminen - hengityksen avustaminen - verenkierron varmistaminen - tajunnantason määrittäminen - potilaan tutkiminen - case tyyppinen harjoittelu	20	
Vammapotilaan käsittely ja kuljetus - potilaan tutkiminen - kuljetusasennot - potilaan tukeminen kuljetuskuntoon - potilaan lämpimänä pito, hypotermia - laskimonsisäisen nestehoidon aloittaminen - sotavammojen erityispiirteet - potilastietojen kirjaaminen - case tyyppinen harjoittelu, triage harjoittelua	20	
Sidonta ja lastoitus, kertaus - sidontamateriaalit - eri sidokset Aihe	8	sidokset, lastoitukset, rakkohoidot (toiminta terv.. asemalla)
Kenttälääkintäkoulutus <u>Koulutushaara ja aselajikohtainen jatkokoulutus</u> toiminta joukkueen lääkintämiehenä - tukikohdan perustaminen - toiminta joukkueen lääkintämiehenä	200	toiminta joukkueen

<ul style="list-style-type: none"> - potilasevakuointi - tilapäisvälineet <p>perusyksikön lääkintähuolto</p> <ul style="list-style-type: none"> - ensihoitopaikan tiedustelu ja perustaminen - toiminta lääkintäryhmässä - potilasevakuointi - kirjaaminen 		<p>lääkintämiehenä (JK + RUK:n yksiköiden harjoituksissa väh. 10 maastovrk / lääk.mies</p> <p>toiminta komppanian EHP:lla väh 10 maastovrk / lääk. mies</p>
<p>Huoltopalvelu</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaatuneiden huolto - sairausauton välineistö 	16	<p>papin oppitunti</p>
<p>Kouluttajakoulutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - ensiapukoulutuksen toteuttaminen - ensiapukoulutus muille varusmiehille 	16	<p>alokaskoulutukset, eakurssit</p>
<p>Terveysthuollon perusteet</p> <ul style="list-style-type: none"> - verenpaineen mittaus - kuulon tutkiminen - näön- ja värinäön tutkiminen - virtsan tutkiminen - avustaminen toimenpiteissä - osastopotilaan perushoito - lääkehoidon kertaus 	40	<p>alokastarkastukset, reserviläistarkastukset, toiminta terveysthuollolla</p>
<p>Liikuntakoulutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - lihaskunto ja voima - juoksu - suunnistus - joukkuepelit 	16	<p>JK vastaa, lääkintämiesten RTK (KarPr)</p>
<p>Marssikoulutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - hallitsee marssille valmistautumisen, marssimisen ja marssin jälkeisen huollon sekä lääkintämiehen toiminnan marssin aikana 	16	<p>JK vastaa</p>
<p>Viestivälinekoulutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - osattava omaan toimintaansa liittyvä viestivälineiden käyttö ja liikennöinti 	8	

6.5 oppitunnin opetussuunnitelma

Aihe: Tajuttoman Ensiapu			
Koulutusjakson tavoitteet: - Tiedolliset Koulutettavat tietävät tajuttomuuden syitä ja sen aiheuttamat riskit. Tietävät tajuttoman hoidon toimintaprotokollan. - Taidolliset Osaavat toimia oikein kohdatessaan tajuttoman. Tajuttomuuden tarkastaminen, lisääpu ja kylkiasento. - Asenteelliset Motivoida ryhmä oppimaan. Ja ymmärtämään kuinka yksinkertaisella asialla esim. kylkiasento voidaan pelastaa ihmishenki.			
Kohderyhmä: varusmiehet EA 1			
Ryhmän koko: 10-15			
Koulutustila: Luokkatila (luokka Rukajärvi avain sissik). Tila auditorio, jossa videotykki sekä piirtoheitin. Harjoitukseen käytetään viereistä luokkaa, josta pöydät siirrettävissä sivuun. Huovat mukaan.			
Aika: 25.3.2009 Klo 10.00-10.45			
Opetuksen sisältö:	Koulutusmenetelmät:	Aikataulu	Muuta/esim . materiaali
<ol style="list-style-type: none"> 1. oma esittely 2. aiheen esittely 3. teoria: <ul style="list-style-type: none"> - tajuttomuuden syyt - tajunnan tarkastaminen - miksi kylkiasentoon - kylkiasento <p>Käytännön harjoittelu pareittain</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. jako pareihin 2. siirtyminen harjoittelutilaan 3. mallisuoritus vapaaehtoisella 4. harjoittelua pareittain, josta välitöntä ohjausta/palautetta suorituksista 5. jos aikaa jää niin siirtotekniikat/hengitysteiden avaaminen istuvalta potilaalta (esim. autossa) 	<p>Luento</p> <p>Luennon tueksi kylkiasennosta kuvat vaiheittain</p> <p>Tekemällä oppii, eli käytännön harjoitukset pareittain</p>	<p>1 min</p> <p>1min</p> <p>8 min</p> <p>35min</p>	<p>PowerPoint/kalvoja</p> <p>Huovat (huopasäkki x2)</p>

6.6 Esimerkki oppitunnin opetusmateriaalista

TAJUTTOMAN ENSIAPU

- Tajuttomuus johtuu aivojen toiminnan häiriöstä:
- sairaus
- humala
- tapaturma
- myrkytys

Kuvitus: J. M. / Opetusmateriaali - The Finnish Red Cross

11. maaliskuuta 2012

TAJUTTOMUUDEN VAARAT

- Tajuttomalla ihmisellä kieli painuu nieluun ja tukkii henkitorven
- myös oksennus voi nousta hengitysteihin ja tukkia ne
 - tajuttoman kurkunpään lihakset veltostuvat
 - kieli pyrkii painumaan nieluun
- pään taivuttaminen taaksepäin avaa nielun
- hengitys kulkee vapaasti

Kuvitus: J. M. / Opetusmateriaali - The Finnish Red Cross

11. maaliskuuta 2012

TOIMENPITEET

- Tajuton laitetaan kylkiasentoon, jolloin oksennus ja sylki valuu pois, sekä kieli nousee tukkimasta hengitysteitä
- Nosta potilaan toinen käsi yläviistoon kämmen ylöspäin ja toinen käsi rinnan päälle.
- Nosta potilaan takimmainen polvi koukkuun.

Kuvitus: J. M. / Opetusmateriaali - The Finnish Red Cross

11. maaliskuuta 2012

Kylkiasento

- Tartu kiinni potilaan hartiasta ja koukusta olevasta polvesta ja käännä hänet kylkiasentoon.
- Aseta käsi posken alle käämmenselkää alaspäin. Jätä päällimmäinen jalka suoraan kulmaan.
- Varmista pään asento niin että hengitystiet pysyvät auki.

Kuvitus: J. M. / Opetusmateriaali - The Finnish Red Cross

11. maaliskuuta 2012

Punainen Risti

VIERASESINE HENGITYSTEISSÄ

Kuvitus: J. M. / Opetusmateriaali - The Finnish Red Cross

11. maaliskuuta 2012

Punainen Risti

VIERASESINE HENGITYSTEISSÄ

Kuvitus: J. M. / Opetusmateriaali - The Finnish Red Cross

11. maaliskuuta 2012

7. Pohdinta

Projekti lähti liikkeelle työelämästä nousseesta tarpeesta. Itse toimin Haminan varuskunnan terveysasemalla sairaanhoitajan virassa. Työtehtäviini kuuluu kuitenkin varsin naisten kliinisten sairaanhoitajan työtehtävien lisäksi myös osallistumista kenttälääkinnän kouluttamiseen ja varotehtäviin. Työryhmä on pieni ja vastuualueet on jaettu siten, että kukin on erikoistunut melko pitkälle juuri omaan vastuualueensa hoitamiseen. Tämä järjestelmä tuottaa toki oman alansa huippuosaamista, mutta vastapainona tekee järjestelmästä melko haavoittuvasen sairauslomien, muiden poissaolojen tai vaikkapa henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi. Opinnäytetyönä tuotettu opetuskokonaisuus vähentää edellä mainittua haavoittuvuutta ja mahdollistaa joustavammat sijaisjärjestelyt. Opinnäytetyö on yksi työkalu osaamisen jakamiseen.

Projekti lähti liikkeelle n. vuosi sitten ja aikataulun työn etenemiselle asetti toisaalta koulu ja opintojen etenemiselle asetetut tavoitteet. Toisaalta varusmiesten saapumiserän vaihtuminen pakotti saamaan valmiiksi tietyt kokonaisuudet tietyssä ajankohdassa, jolloin oli mahdollista testata tehtyä materiaalia ja sen toimivuutta. Suurimpana haasteena projektin etenemiselle ja onnistumiselle pitäisin tiukkaa aikataulua. Kuten aiemmin työssäkin mainitsin, oli opintojen, työn ja siviiliaikataulun yhteensovittaminen erittäin haastavaa. Erittäin merkittävässä roolissa työn onnistumiselle oli Kenttäsairaanhoitaja (KSH) Jari Wilen, joka pyyteettömästi uhrasi projektille omaa työaikaansa ja jolta sain materiaalitukea, sekä tietoa projektin sisältöihin liittyen. KSH Wilen yli kymmenen vuoden työkokemuksella puolustusvoimissa pystyi tukemaan tilanteissa, joissa itseltä loppuivat ideat.

Työn tuloksena tuotettu koulutuskokonaisuus on kollegoilta saadun kirjallisen (liite 1) ja suullisen palautteen perusteella hyödyllinen. Materiaali on nyt kaikkien helposti saatavilla. Tulevaisuuden haasteena on kuitenkin aineiston pitäminen ajan tasalla ja muokkaaminen vastaamaan sen hetkistä tilannetta. Tällä hetkellä aineisto vastaa hyvin tämän hetken koulutustavoitteisiin, mutta tiedossa on jo muutoksia kuten palvelusajan ja varusmiesmäärien muutokset, joilla tulee olemaan vaikutusta myös koulutuksen sisältöihin. En kuitenkaan näe tätä ylitsepääsemättömänä asiana vaan pikemminkin osana nykypäivää, jolloin uutta tietoa pitää jatkuvasti hakea ja omaa tietämystä päivittää.

Lähteet

Toim. Jouko Kari 1994. Didaktiikka ja opetussuunnittelu. 3. uudistettu painos. Helsinki; Juva. WSOY

Kettunen, Sami 2003. Onnistu projektissa. Juva. WS Bookwell OY

Lööv, Monica 2002. Onnistunut projekti. Helsinki. Bookwell OY

Maavoimien esikunta, Koulutusosasto 2011. Varusmies 2012, Opas varusmiespalvelukseen valmistautuvalle. Juvenes Print 2011

Maanpuolustuskorkeakoulun Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskus /Tuotanto-osasto 2006. Sotilaan käsikirja. Helsinki 2010. Edita Prima Oy

Pääesikunta/Koulutusosasto 2006. Kouluttajan opas. Helsinki. Edita Prima OY.

Rauste-von Wright Maijaliisa 1996. Opettaja tienhaarassa. Juva. WSOY.

Tapio Puolimatka 2002. Opetuksen teoria. Vammala. Vammalan kirjapaino OY.

Toim. Valtanen, Mikko 2008. Johtamisen sosiaalipsykologia – käsitteitä ja käytäntöjä sotilasyhteisössä. MPKK julkaisusarja 2, nro19/2008. Helsinki. Edita Prima OY

Åhlberg , Mauri 1992. Oppimisen ja opetussuunnitelman evaluaatio.Helsinki. OY Finn Lectura AB

Puolustusvoimien koulutusta koskevia ohjeistuksia
PVOHJE KOULUTUS 008 - MAAVEHENKOS HUOLLON VARUSMIESKOULUTUS
asiakirjanumero hg760

PVOHJE KOULUTUS 021 - PEHENKOS VARUSMIESKOULUTUKSEN
YLEISJÄRJESTELYT HG325/16.3.2010

Puolustusvoimat 2012.

<http://www.puolustusvoimat.fi/portal/puolustusvoimat.fi>

Luettu 12.9.2012

Valtakunnallinen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön virtuaaliyliopistohanke. verkkodokumentti

http://tievie.oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_2/kognitiivisen_oppimiskasityksen_tausta_a.htm

Luettu 15.9.2012

Wikipedia, vapaa tietosanakirja 2012. [verkkodokumentti]

<http://fi.wikipedia.org/wiki/PDCA>

Luettu 8.10.2012

Palaute luentomateriaalista

PALAUTE LUENTOMATERIAALISTA 28.9.2012

Sain opetettavan materiaalin itselleni muutama päivä ennen oppituntia. Aiheina olivat käyttäytyminen ja johtosuhteet, vaitiolovelvollisuus teoria ja -lupaus, lääkkeet ja lääkelupatodistus, sekä perehdytystä varuskunnan terveysasemaan. Ehdin hyvin tutustumaan aiheeseen. Käytännössä luin materiaalin läpi ja keräsin lääkkeitä havaintomateriaaliksi etukäteen.

Materiaali oli hyvin jäsennelty omiksi moduuleiksi, joiden perusteella luennon pitäminen oli selkeää. Itse en vain älynnyt avata tiedostoja valmiiksi siinä järjestyksessä, kuin ne oli tarkoitus esittää. Onneksi olin saanut Jussilta materiaalin myös paperiversiona, jonka perusteella pysyin itse perillä missä järjestyksessä avaan oikeat tiedostot luennon aikana. Toisaalta moduulit pääsääntöisesti käsittelivät jokainen omaa asiaansa, ettei järjestyksellä ollut niin väliä, mutta halusin varmistaa, ettei mikään osio jää väliin.

Varsinaisen luennon pitäminen oli yllättävän helppoa. Etukäteen arvelin, että kun luento ei ole omatekemä, se menee suoraan lukemiseksi. Mutta työkokemuksen ansiosta asia oli pääsääntöisesti itselleni entuudestaan tuttua, joten turhaa jännitin. Materiaali on koottu niin selkeästi, että sen pystyy esittämään terveysaseman jokainen työhönsä perehtynyt sairaanhoitaja. Materiaali on kuitenkin ensiarvoisen tärkeä olla olemassa, sillä ulkomuistista ei mitenkään muista kaikkia tärkeitä aihealueita käydä läpi. Luennon jälkeen lääkintämiehet täyttivät lomakkeen, lupaus vaitiolovelvollisuudesta ja luennon perusteella päällikkölääkäri kirjoitti lääkintämiehille lupatodistukset lääkkeiden jakeluun ja antoon. Nämä löytyivät moduulista valmiiksi sähköisessä muodossa.

Hyödyllistä oli, että samalla tuli päivitettyä materiaalia ja lisäksi sain itse lisättyä siihen käsihygieniaoisuuden ja perehdytystä sairaalahygieneiaan. Lisäksi itse koen tärkeäksi tietää, mitä asioita lääkintäalan varusmiehille perehdytetään, sillä perehdytys on ollut pääsääntöisesti kenttäsairanhoidajan tehtävä. Tällä opintomodulilla sen pystyy tekemään joku toinenkin hoitaja. Jatkossa opintomodulit tulevat kaikkien hoitajien käyttöön yhteiselle verkkoasemalle.

Haminassa

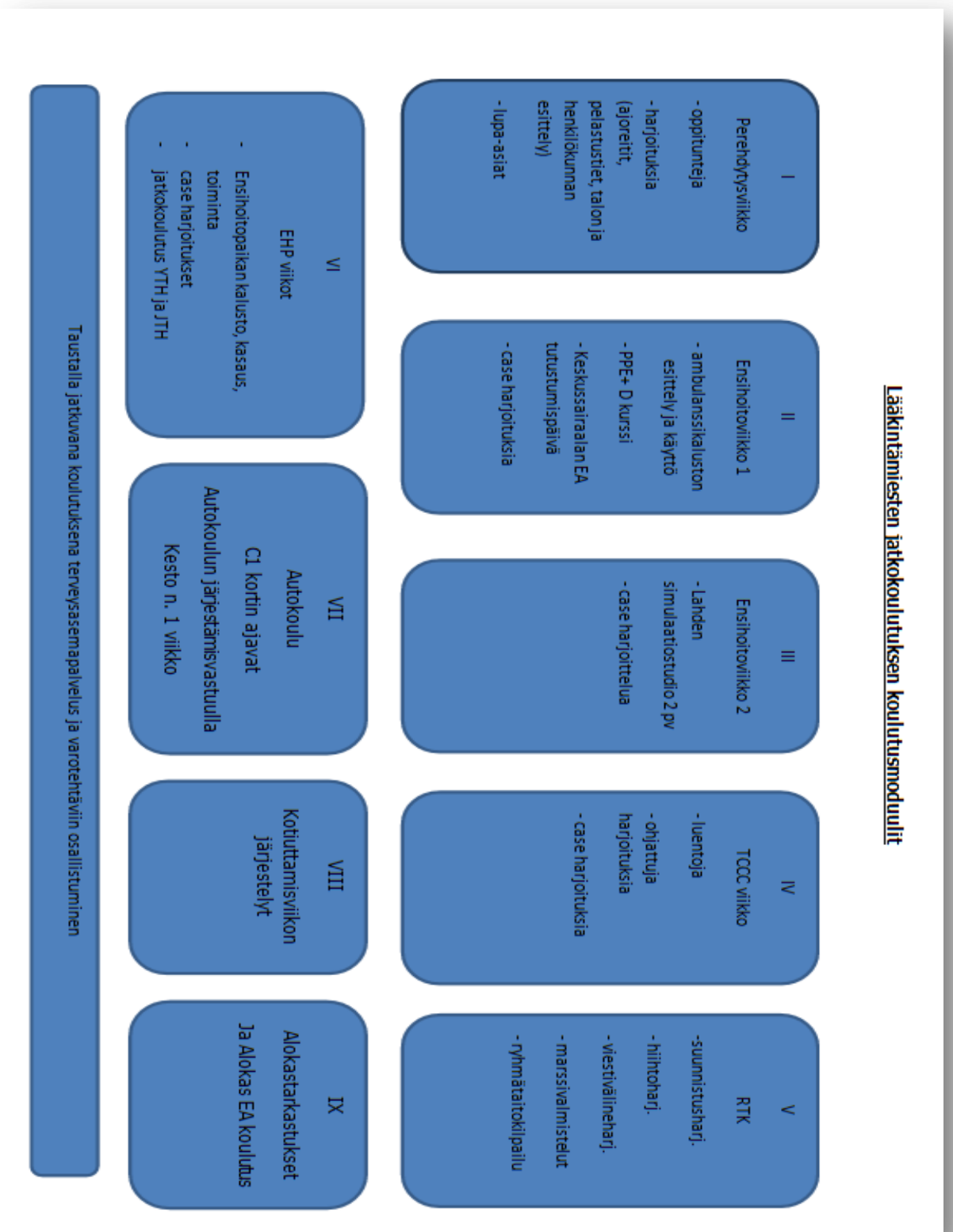
1.10.2012

Sonja Lautala

sairanhoitaja,

hygieniahoitaja

Lääkintämestren jatkokoulutuksen koulutusmoduulit

Koulutusmoduulit